

Prikaz

Rukopis primljen 14. 9. 2023.

Prihvaćen za tisak 20. 9. 2023.

<https://doi.org/10.22210/govor.2023.40.06>**Damir Horga***dhorga@ffzg.unizg.hr*Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
HrvatskaKonferencija Komisije za fonetiku i fonologiju slavenskih jezika
Međunarodnoga slavističkoga komiteta. Skoplje, Sjeverna
Makedonija, od 29. lipnja do 1. srpnja 2023. godine

Prethodna konferencija Komisije za fonetiku i fonologiju slavenskih jezika Međunarodnoga slavističkoga komiteta održana je u Zagrebu 2021. godine u “korona” uvjetima. Ovogodišnja je konferencija održana u sretnijim “zdravstvenim” okolnostima. Osim toga, ona je održana kao sastavni dio, iako programski odvojen, obilježavanja i proslave 70. obljetnice rada Instituta za makedonski jezik “Krstes Misirkov” u okviru VIII. međunarodne znanstvene konferencije “Krstes Misirkov i makedonski jezik – izvor znanstvenih istraživanja” te se može reći da je konferencija Komisije za fonetiku i fonologiju slavenskih jezika bila važan i značajan doprinos tom obilježavanju. To potvrđuje i nekoliko izlaganja održanih na konferenciji posvećenih makedonskome jeziku. Kao i na dosadašnjim susretima konferencija je imala znanstveni dio, ovoga puta s 12 iznesenih izlaganja, i organizacijski dio sa zaista obimnim dnevnim redom, s obzirom na to da je funkciju predsjednice Komisije u međuvremenu preuzela Vitka Veronkova s praškoga Filozofskoga fakulteta i s obzirom na predstojeći Međunarodni slavistički kongres i okolnosti ruske agresije na Ukrajinu, što je imalo svoj odraz i na organizaciju toga kongresa.

Teme znanstvenoga dijela bile su vrlo široke i ticale su se velikim dijelom makedonskoga jezika, ali i hrvatskoga, poljskoga, rumunjskoga i srpskoga jezika.

Tri izlaganja koja su obrađivala pitanja makedonskoga jezika uglavnom su tretirala neka pitanja fonetskih specifičnosti makedonskih dijalekata. Veselinka Labroska (*Fonemata /dz/ vo makedonskiot jazik, standard i dijalekti*) postavila je pitanje postojanosti fonema /dz/ u suvremenom makedonskom jeziku s obzirom na njegovu malu frekvenciju, njegov labav status u makedonskim dijalektima i s obzirom na utjecaj srpskoga jezika, u kojemu toga fonema nema, na makedonski u sjevernim

dijelovima Sjeverne Makedonije. Darko Tomovski (*Fonetskite specifikii vo govorot vo seloto Urvič*) prikazao je fonetski sustav govora sela Urvič ističući da je fonetski sloj jezika najotporniji na promjene, izdvojio je fonetske karakteristike koje su jedinstvene u makedonskom jeziku istaknuvši da se traže lingvistički i ekstralingvistički razlozi postojanja takve fonetske strukture. Duško Despotovski (*Fonetskite karakteristiki na govorot vo seloto Siričino-Tetovsko*) otkrio je fonetske specifičnosti govora u selu Siričino-Tetovsko koje ga razlikuju od gradskoga idioma tetovskoga govora i još više od vratničkih govora te se dobiva slika o rasprostranjenosti pojedinih varijanata makedonskih dijalekata na teritoriju Pološke kotline.

Irena Sawicka i Elena Petroska (*Syntactic functions of the raised articulation of middle vowels in Macedonian*) predstavile su rezultate anketnoga istraživanja o artikulacijskim visinskim karakteristikama središnjih makedonskih samoglasnika ovisno o njihovom položaju u različitim prozodijsko-sintaktičkim pozicijama. Anna Cychnerska (*Paralele w sposobi realizacji dźwięczności na granicy międzywyrazowej w językach macedońskim i rumuńskim*) istražila je razlike između makedonskoga i rumunjskoga u sandhi pozicijama gdje se dodiruju dva različita opstruenta te se promatra promjena sonornoga statusa promijenjenoga opstruenta.

Damir Horga i Ines Carović (*Govorna disfluentnost u čitanju na stranom jeziku*) tražili su odgovor na pitanje kako ograničeno vladanje hrvatskim kao inim jezikom djeluje na fluentnost hrvatskoga u čitanju pa su na dvije skupine studenata hrvatskoga jezika kao inoga i jednoj skupini izvornih govornika hrvatskoga, a obje su skupine pročitale stranicu teksta na hrvatskome jeziku, izmjerili broj i trajanje fluentnih i nefluentnih dijelova pročitana teksta, tempo govora i tempo artikulacije i pokazali da su u svim varijablama fluentnosti izvorni govornici značajno bolji od inojezičnih te da su napredni inojezični govornici bliže izvornim govornicima hrvatskoga od početnih inojezičnih govornika. Istim pitanjem usvajanja fonetskoga sustava inoga jezika, ovoga puta češkoga, bavile su se Jitka Veroňková i Zdena Palková (*Nový kurz výslovnosti češtiny pro cizince s využitím webové aplikace Jitka Veroňková a Zdena Palková*) koje su iznijele koncepciju izbora zvučnoga materijala za usvajanje češkoga izgovora na segmentalnoj i na prozodijskoj razini budući da je tečaj namijenjen prije svega govornicima češkoga jezika kojima je materinski jezik neki drugi slavenski jezik. U koncepciji tečaja polazi se od sustava fonetskih grešaka i poteškoća koje se javljaju u usvajanju fonetike češkoga jezika.

Đorđe Genović (*Diferencijalna uloga akcenta kod pojedinih dubletnih oblika imenica u srpskom jeziku*) promatrao je diferencijalnu ulogu naglaska u pojedinim dubletnim oblicima imenica u srpskome jeziku koja vodi prema semantičkoj razlici tih oblika. Najčešće su te promjene u imenica sa sufiksom *-ica* kada se na prvomu slogu

ostvaruje dugouzlazni naglasak. Razmatra se produktivnost i raširenost navedene semantičke uloge naglasaka te geneza promatrane pojave.

Anita Lorens (*Badanie artykulacji lateralnych i nosowych z wykorzystaniem analizatora rozkładu pola akustycznego*) istražila je kolike su mogućnosti suvremenih fonetskih alata i računalnih algoritama za razlikovanje lateralne ili nosne artikulacije (AFDA – Acoustic Field Distribution Analyzer), što može pomoći u opisu akustičkih karakteristika ovih dviju artikulacija kako u različitim jezicima tako i u kliničkoj fonetici u slučajevima otklona od tipične artikulacije za neki jezik.

Magdalena Osowicka-Kondratowicz (*Z problemów sandhi w języku polskim*) istražila je fonetske razlike u ostvarivanju opstruenata u sandhi pozicijama u varšavskom i krakovsko-poznanjskom idiomu poljskoga jezika. Razlike u pojedinim realizacijama koje su varijabilne objašnjavaju se utjecajem ortografije u kojoj je fonemski sloj transparentniji nego u samoj govornoj realizaciji što prema tome vodi k manjem fonetskom prilagođavanju susjednih opstruenata u njihovoj govornoj realizaciji.

Izlaganje Goce Cvetanovskog (*Ima li "dobra smrt" i da li "Hidrata" e "Vidra"? – Indoevropskata fonetika vo služba na etimologijata*), koje nije održano, trebalo je povezati fonetsku razinu govora s etimologijom pa se nadamo da će rad biti objavljen.

Vrijedno je spomenuti da su organizatori upriličili izlet u Strumicu i posjet najvišem makedonskom slapu (90,5 m) te je bilo dovoljno vremena da se tamo 30. srpnja održi sjednica Komisije za fonetiku i fonologiju slavenskih jezika s bogatim dnevnim redom.

1. Međunarodni slavistički kongres, koji se trebao održati 2023. godine u Parizu, ali je zbog ruske agresije na Ukrajinu odgođen, ipak će se održati u Parizu od 25. do 29. srpnja 2025. godine, odlučeno je na tijelima Međunarodnoga slavističkoga komiteta. Kao i do sada, izbor radova i kvote sudionika ostaju u nadležnosti nacionalnih komiteta. Moguće izmjene Statuta MSK-a objavljene su na mrežnoj stranici MSK. Također je odlučeno da se sljedeći Slavistički kongres održi 2029. godine u Pragu.
2. Na kongresu u Parizu 2025. godine bit će prihvaćen novi Statut Komiteta u kojemu se predviđa da nacionalni komiteti ne bi birali radove za kongres po principu kvota, već bi prijave na kongres bile otvorene, a izbor prihvaćenih radova bio bi u nadležnosti komisije kongresa. Konačan prijedlog Statuta još će se doradivati i Jitka Veroňková kao predsjednica Komisije za fonetiku i fonologiju slavenskih jezika sudjeluje u tom radu.
3. Aktivnosti su Komisije u proteklom razdoblju: sudjelovanje na beogradskome Slavističkome kongresu 2019. godine te sjednice i znanstveni skupovi Komisije

2019. u Pragu, 2021. u Zagrebu (zbornik radova u pripremi) i 2023. u Skoplju (predviđen zbornik radova). Također je publicirana monografija *Fonetika i fonologija makedonskog standardnog jezika* u izradi koje su sudjelovali članovi Komisije.

4. Anna Cychnerska je izabrana za tajnicu Komisije.
5. Sljedeća sjednica Komisije održat će se 2024. godine u Torunju (Poljska) prije kongresa u Parizu.
6. Organizirat će se izrada mrežne stranice Komisije.
7. Pozivaju se članovi Komisije da radove objavljuju u zbornicima radova sjednica Komisije, ali i u časopisima (*Slavia* Slavističkoga odjela Akademije znanosti Češke Republike, *Govor*, *Makedonski jezik*).
8. Komisija će pratiti mogućnosti izrade i sufinanciranje znanstvenih projekata. Kao prva tema najavljena je *Transliteracija među slavenskim jezicima s obzirom na zvučne i grafičke karakteristike*.

Odluke i rasprave ostale su otvorene za daljnje elektroničke prijedloge i dopune koji se mogu uputiti predsjednici Komisije.

I znanstveni i organizacijski dio zasjedanja Komisije za fonetiku i fonologiju slavenskih jezika Međunarodnoga slavističkoga komiteta uspješno je ispunio svoje zadatke i na ovoj sjednici Komisije u Skoplju i Strumici uz pohvale organizatorima za uspješnu, radnu i ugodnu atmosferu u kojoj je sjednica protekla.